

Stochastic Model 01: Matice přechodů (Transition matrix)

```
In [1]: # Instalace potřebných knihoven
#%pip install pandas
#%pip install numpy
#%pip install seaborn matplotlib
```

```
In [2]: # Import potřebných knihoven
import pandas as pd
import numpy as np

import seaborn as sns
import matplotlib.pyplot as plt
```

Definice modelových parametrů

```
In [3]: # nastavení formátu výpisu pro zobrazení až 8 desetinných míst.
np.set_printoptions(precision=8, suppress=True)

# Definice průměrných dob trvání jednotlivých stavů systému a intenzit přechodu do neprovozních
dt = 1 # časový krok (s)

T = np.array([1, 1, 4, 2, 3, 13, 4, 13, 600, 120, 3000, 1000])

lam9 = 1/20500
lam10 = 1/820
lam11 = 1/144000
lam12 = 1/14400
```

```
In [4]: # Inicializace přechodové matice Markovského řetězce
P = np.zeros((12,12))
```

Výpočet přechodů pro provozní stavy (S1–S7)

```
In [5]: # Výpočet přechodových pravděpodobností mezi provozními stavami s využitím diskrétní approximace
# V případě záporné pravděpodobnosti setrvání ve stavu je použita kompetitivní normalizace přes
for i in range(7):

    mu = 1/T[i]
    total = mu + lam9 + lam10 + lam11 + lam12

    # --- CTMC approximace ---
    P[i, i+1] = mu * dt
    P[i, 8] = lam9 * dt
    P[i, 9] = lam10 * dt
    P[i, 10] = lam11 * dt
    P[i, 11] = lam12 * dt

    Pii = 1 - total * dt

    # --- Kontrola záporné pravděpodobnosti ---
    if Pii < 0:
        P[i, i+1] = mu / total
        P[i, 8] = lam9 / total
        P[i, 9] = lam10 / total
```

```

P[i,10] = lam11 / total
P[i,11] = lam12 / total
P[i, i] = 0
else:
    P[i, i] = Pii

```

Výpočet přechodů ze stavu S8

```
In [6]: # Specifikace přechodů z posledního provozního stavu zpět do počátku cyklu
i = 7
mu = 1/T[i]
total = mu + lam9 + lam10 + lam11 + lam12

P[i,0] = mu * dt
P[i,8] = lam9 * dt
P[i,9] = lam10 * dt
P[i,10] = lam11 * dt
P[i,11] = lam12 * dt

Pii = 1 - total * dt

# --- Kontrola záporné pravděpodobnosti ---
if Pii < 0:
    P[i,0] = mu / total
    P[i,8] = lam9 / total
    P[i,9] = lam10 / total
    P[i,10] = lam11 / total
    P[i,11] = lam12 / total
    P[i,i] = 0
else:
    P[i,i] = Pii
```

Přechody z neprovozních stavů (S9–S12)

```
In [7]: # Modelování návratu systému z neprovozních stavů zpět do počátečního provozního stavu S1
for i in range(8,12):
    mu = 1/T[i]
    P[i,0] = mu * dt
    P[i,i] = 1 - mu * dt
```

Výpis přechodové matice

```
In [8]: # Zobrazení výsledné přechodové matice
print("Přechodová matice P:\n")
print(np.round(P,6))

# Kontrola stochastičnosti (součet pravděpodobností v každém řádku).
print("\nSoučet řádků:")
print(np.sum(P, axis=1))
```

Přechodová matice P:

```
[[0.         0.998657 0.         0.         0.         0.         0.
  0.000049 0.001218 0.000007 0.000069]
 [0.         0.         0.998657 0.         0.         0.         0.
  0.000049 0.001218 0.000007 0.000069]
 [0.         0.         0.748655 0.25       0.         0.         0.
  0.000049 0.00122  0.000007 0.000069]
 [0.         0.         0.         0.498655 0.5       0.         0.
  0.000049 0.00122  0.000007 0.000069]
 [0.         0.         0.         0.         0.665322 0.333333 0.
  0.000049 0.00122  0.000007 0.000069]
 [0.         0.         0.         0.         0.921732 0.076923 0.
  0.000049 0.00122  0.000007 0.000069]
 [0.         0.         0.         0.         0.         0.748655 0.25
  0.000049 0.00122  0.000007 0.000069]
 [0.076923 0.         0.         0.         0.         0.         0.921732
  0.000049 0.00122  0.000007 0.000069]
 [0.001667 0.         0.         0.         0.         0.         0.
  0.998333 0.         0.         0.         ]
 [0.008333 0.         0.         0.         0.         0.         0.
  0.         0.991667 0.         0.         ]
 [0.000333 0.         0.         0.         0.         0.         0.
  0.         0.         0.999667 0.         ]
 [0.001   0.         0.         0.         0.         0.         0.
  0.         0.         0.         0.999   ]]]
```

Součet řádků:

```
[1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1.]
```

Výpočet stacionárního rozdělení

```
In [9]: # Výpočet stacionárního rozdělení pravděpodobností pomocí vlastního řešení matice.
eigvals, eigvecs = np.linalg.eig(P.T)

idx = np.argmin(np.abs(eigvals-1))

pi = eigvecs[:,idx]
pi = np.real(pi / np.sum(pi))

print("\nStacionární rozdělení pi:")
print(np.round(pi,6))
```

Stacionární rozdělení pi:

```
[0.019923 0.019897 0.079054 0.039421 0.058894 0.250823 0.076763 0.245195
 0.02312  0.115598 0.016457 0.054855]
```

Vyhodnocení dostupnosti systému

```
In [10]: # Stanovení dlouhodobé provozní dostupnosti systému
availability = np.sum(pi[0:8])
print("\nDostupnost systému:")
print(round(availability,4))

# Stanovení podílu neprovozního času
downtime = np.sum(pi[8:12])
print("\nPodíl neprovozního času:")
print(round(downtime,4))
```

Dostupnost systému:
0.79

Podíl neprovozního času:
0.21

Export maticy formátu CSV

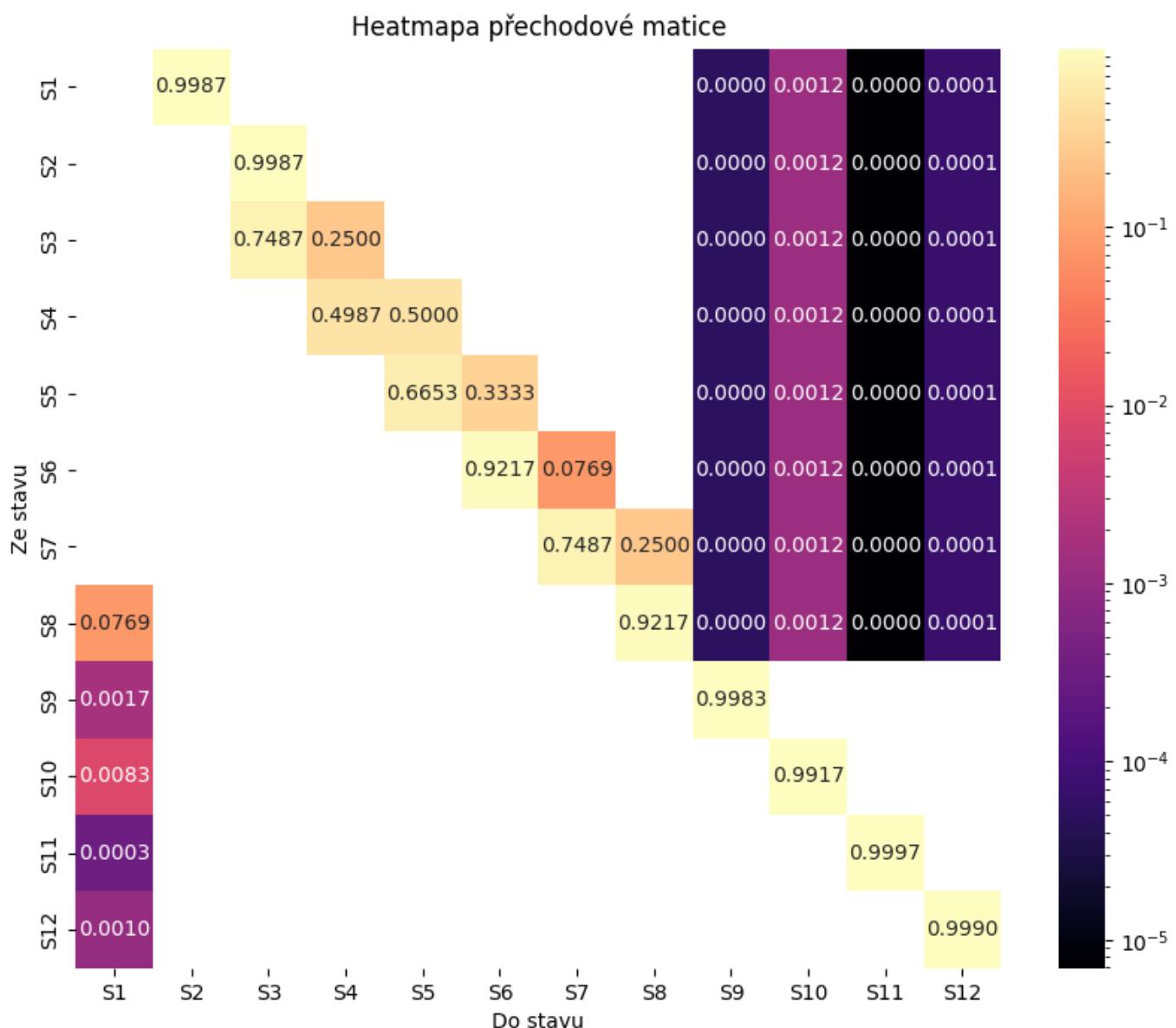
```
In [11]: states = [  
    "S1", "S2", "S3", "S4", "S5", "S6", "S7", "S8",  
    "S9", "S10", "S11", "S12"  
]  
  
df = pd.DataFrame(P, index=states, columns=states)
```

```
In [12]: df
```

	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10
S1	0.000000	0.998657	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000049	0.001218
S2	0.000000	0.000000	0.998657	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000049	0.001218
S3	0.000000	0.000000	0.748655	0.250000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000049	0.001220
S4	0.000000	0.000000	0.000000	0.498655	0.500000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000049	0.001220
S5	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.665322	0.333333	0.000000	0.000000	0.000049	0.001220
S6	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.921732	0.076923	0.000000	0.000049	0.001220
S7	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.748655	0.250000	0.000049	0.001220
S8	0.076923	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.921732	0.000049	0.001220
S9	0.001667	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.998333	0.000000
S10	0.008333	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.991667
S11	0.000333	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000
S12	0.001000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000	0.000000

Vykreslení heatmapy

```
In [13]: plt.figure(figsize=(10,8))  
  
sns.heatmap(  
    df,  
    annot=True,  
    fmt=".4f",  
    cmap="magma",  
    norm=plt.matplotlib.colors.LogNorm()  
)  
  
plt.title("Heatmapa přechodové maticy")  
plt.xlabel("Do stavu")  
plt.ylabel("Ze stavu")  
plt.show()
```



```
In [14]: df.to_csv('.../data/03_StochModel/transition_matrix.csv', index=False)
```

Zdroj: vlastní implementace na základě [Stewart, 2009]

- Stewart, W.J. (2009). Probability, Markov Chains, Queues, and Simulation. Princeton University Press.
- Norris, J.R. (1998). Markov Chains. Cambridge University Press.

Autor / Organizace / Datum

Vjačeslav Usmanov, ČVUT v Praze, Fakulta stavební

Přehled změn

Datum (YYYY-MM-DD)	Verze	Autor změny	Popis změny
2026-01-25	1.1	Vjačeslav Usmanov	added SM_01_Transition_matrix.ipynb
2026-02-15	1.2	Vjačeslav Usmanov	changed SM_01_Transition_matrix.ipynb